

UDDRAG
AF
MEDICINALBERETNING

FOR
THISTED AMT 1921

VED
AMTSLÆGE BARTSCH

De pr. Lægers Opmærksomhed henledes paa:

1. *Ugelisterne* skal indsendes senest Mandag.
2. Enhver Læge (ogsaa Sygehuslæge) skal blanketanmelde ethvert Tilfælde af *Lunge- eller Strubetuberkulose* han faar under Behandling, ligegyldig om Patienten tidligere har været under anden Læges Behandling. Ethvert *Dødsfald* af enhver Slags Tuberkulose skal blanketanmeldes af den, der foretager Ligsynet.
3. *Dødsattester* skal udfyldes nøjagtigt i alle Rubrikker. Hoveddødsårsagen skal anføres først og angives saa præcist som muligt. Er Cancer eller Tuberkulose Dødsårsag, skal Organet, ikke Regionen anføres (altsaa f. Ex. ikke cancer abdominis).

Ved Pneumoni skal udtrykkelig anføres, om det er croupøs Pneumoni eller Bronchopneumoni.

TABELLARISKE OVERSIGTER.

Tabel over Folketal, levendefødte, døde og dødfødte.

	Folketal	Levendefødte		Døde		Dødfødte	
		Antal	0/00 af Folketal	Antal	0/00 af Folketal	Antal	0/00 af Fødslerne
Købstæderne.							
Thisted	7,288	153	21,3	128	17,5	4	25,5
Nykøbing.....	8,352	188	22,5	128	15,3	7	35,8
Tilsammen...	15,640	341	21,9	256	16,3	11	31,2
Landet.							
Thisted Kreds	27,572	708	25,7	268	9,3	29	39,3
Thy	19,820	470	24,2	192	9,9	19	39,3
Morsø	17,917	486	27,1	168	9,4	15	29,9
Landet tilsammen...	65,309	1664	25,8	628	9,6	63	36,4
Hele Amtet.....	80,949	2005	24,7	884	10,9	74	35,6

Oversigt over Dødsfaldene (excl. dødfødte) paa Aarets Maaneder.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret
Købstæderne.													
Thisted	11	18	11	9	10	3	12	11	11	8	15	9	128
Nykøbing.....	15	6	11	18	3	4	9	8	17	7	13	17	128
Tilsammen...	26	24	22	27	13	7	21	19	28	15	28	26	256
Landet.													
Thisted Kreds	25	18	33	18	22	22	21	35	15	14	22	23	268
Thy	18	19	17	18	21	12	18	7	14	18	9	21	192
Morsø	20	17	22	11	15	14	15	5	6	9	13	21	168
Landet tilsammen...	63	54	72	47	58	48	54	35	35	41	44	65	628
Hele Amtet.....	89	78	94	74	71	55	75	63	63	56	72	91	884

Tablet over levendefødte og døde i Aaret 1921 ordnede efter Køn
(efter Kredslægerens Indberetninger)

	Levendefødte			Døde		
	Mænd	Kvinder	Ialt	Mænd	Kvinder	Ialt
Thisted	72	81	153	62	66	128
Nykøbing	84	104	188	69	59	128
Samtlige Landsogne	865	799	1664	327	301	628
Hele Amtet	1021	984	2005	458	426	884

Oversigt over de i 1921
ved offentlig Vaccination vaccinerede.

	Antal
a. Købstæderne	
Thisted	84
Nykøbing	177
Tilsammen	261
b. Landsognene	
Thisted	695
Thy	451
Morsø	523
Tilsammen	1669
Hele Amtet	1930

Oversigt over medicolegale Ligsyn og Obduktioner.

	Antal af medicolegale Ligsyn			Antal Obduktioner	
	Mænd	Kvinder	Tilsammen	Mænd	Kvinder
a. Købstæderne					
Thisted	1	„	1	1	„
Nykøbing	3	1	4	„	„
Tilsammen	4	1	5	1	„
b. Landsognene					
Thisted	5	2	7	„	„
Thy	6	1	7	„	„
Morsø	7	„	7	„	„
Tilsammen	18	3	21	„	„
Hele Amtet	22	4	26	1	„

Oversigt over Antallet af
1) Beretninger om
Tilfælde af Tuberkulose i Lunger eller
Strubehoved

2) Anmeldelser af
Dødsfald af Tuberkulose
uden Sygeanmeldelse

	Mænd	Kvinder	Ialt		Mænd	Kvinder	Ialt
a. Købstæderne							
Thisted	1	6	7		1	2	3
Nykøbing	6	6	12		”	”	”
Tilsammen...	7	12	19		1	2	3
b. Landkredsene							
Thisted	6	10	16		2	3	5
Thy	3	13	16		1	7	8
Morsø	11	9	20		3	1	4
Tilsammen...	20	32	52		6	11	17
Hele Amtet	27	44	71		7	13	20

Oversigt over anmeldte Dødsfald af Lungetuberkulose
(paa blaa Blanket)

	Mænd	Kvinder	Ialt
a. Købstæderne			
Thisted	3	6	9
Nykøbing	3	4	7
Tilsammen...	6	10	16
b. Landkredsene			
Thisted	5	5	10
Thy	8	11	19
Morsø	6	2	8
Tilsammen...	19	18	37
Hele Amtet	25	28	53

Tabel over Dødsårsagerne i Aaret 1921
for Thisted Købstad i Thisted Lægekreds.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1. Kopper	”	”	”	”	”	”	”	”
2. Blodgang	”	”	”	”	”	”	”	”
3. Tyfus	”	”	”	”	”	”	”	”
4. Difteritis	”	1	”	”	”	”	”	1 (1)
5. Strubehoste	”	2	”	”	”	”	”	2
6. Skarlagensfeber	”	”	”	”	”	”	”	”
7. Mæslinger	”	”	”	”	”	”	”	”
8. Kighoste	”	”	”	”	”	”	”	”
9. Barsefeber	”	”	”	”	1	”	”	1 (1)
10. Rosen	”	”	”	”	”	”	”	”
11. Gigtfeber	”	”	”	”	”	”	”	”
12. Lungebetændelse	”	”	”	2	1	2	”	5 (2)
13. Katarrhalsk Lungebetændelse	4	1	”	”	”	2	1	8 (2)
14. Kolerine	2	”	”	”	”	”	”	2 (1)
15. Andre Farsoter	”	”	”	”	”	”	”	”
16. Tuberkulose	”	1	1	6	7	1	2	18 (8)
17. Kræft	”	”	”	2	2	4	7	15 (7)
18. Syfilis	”	”	”	”	”	”	”	”
19. Alkoholisme	”	”	”	”	”	”	”	”
20. Andre konstitutionelle Sygdomme	2	”	”	1	2	1	1	7 (2)
21. Krampe	1	”	”	”	”	”	”	1
22. Hjerneblødning	”	”	”	”	3	”	2	5
23. Andre Sygdomme i Hjerne og Rygmarv	”	”	”	”	1	”	”	1 (1)
24. Hjertesygdom	1	”	”	”	5	10	7	23
25. Lungehindebetændelse	”	”	”	”	2	”	”	2 (1)
26. Andre Brystsygdomme	”	”	”	”	2	”	”	2 (1)
27. Bughindebetændelse	”	”	”	4	”	1	”	5 (3)
28. Nyrebetændelse	”	”	”	”	1	2	”	3
29. Andre Underlivssygdomme	”	1	”	3	1	1	2	8 (2)
30. Sygdomme i Lemmerne	”	”	”	”	”	”	”	”
31. Selvmord	”	”	”	”	1	”	”	1 (1)
32. Ulykkestilfælde	”	1	”	”	”	”	”	1
33. Dannelsesfejl	2	”	”	”	”	”	”	2
34. Børnetæring	1	”	”	”	”	”	”	1
35. Alderdomssvaghed	”	”	”	”	”	6	5	11
36. Ingen Dødsårsag angivet	2	”	1	2	”	”	”	5 (1)
Tilsammen	15	7	2	20	27	30	27	128 (33)

Deraf døde uden Lægebehandling 4 Mænd.

Dødfødte: 2 af Mandkøn, 2 af Kvindkøn, tilsammen 4.

Af 128 Dødsfald skyldes de 33 Patienter fra Landet, indlagt paa Byens Sygehus. Tallene er angivet i Parantes.

Tabel over Dødsaarsagerne i Aaret 1921
for Nykøbing Købstad i Morsø Lægekreds.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1. Kopper
2. Blodgang
3. Tyfus
4. Difteritis	2	5	9	16 (6)
5. Strubehoste	1	1
6. Skarlagensfeber
7. Mæslinger
8. Kighoste
9. Barselfeber
10. Rosen
11. Gigtfeber
12. Lungebetændelse
13. Katarhalsk Lungebetændelse	5	2	1	..	2	10 (1)
14. Kolerine	3	3 (1)
15. Andre Farsoter	1	1	1	4 (3)
16. Tuberkulose	2	8	4	14 (4)
17. Kræft	3	1	2	2	8
18. Syfilis
19. Alkoholisme	1	..	1
20. Andre konstitutionelle Sygdomme	2	2 (1)
21. Krampe	1	1	2
22. Hjerneblødning	2	..	2	1	5 (1)
23. Andre Sygdomme i Hjerne og Rygmarv	1	1
24. Hjertesygdom	2	3	2	4	11 (2)
25. Lungehindebetændelse	1	1 (1)
26. Andre Brystsygdomme
27. Bughindebetændelse	1	1	2 (1)
28. Nyrebetændelse	1	1
29. Andre Underlivssygdomme	1	2	4	..	2	9 (3)
30. Sygdomme i Lemmerne
31. Selvmord	1	1	1	..	3
32. Ulykkestilfælde	2	1	1	4 (1)
33. Dannelsesfejl	3	3
34. Børnetæring	6	6
35. Alderdomssvaghed	8	11	19
36. Ingen Dødsarsag angivet	1	1	..	2
Tilsammen	23	11	13	21	19	18	23	128 (25)

Deraf døde uden Lægebehandling 7 Mænd og 4 Kvinder, tilsammen 11.

Dødfødte: 5 af Mandkøn og 2 af Kvindekøn, tilsammen 7.

Af 128 Dødsfald skyldes de 25 Patienter fra Landet, indlagt paa Byens Sygehus. Tallene er angivet i Parantes.

Tabel over Dødsårsagerne i Aaret 1921
for Landsognene i Thisted Amts Lægekreds.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1. Kopper	”	”	”	”	”	”	”	”
2. Blodgang	”	”	”	”	”	”	”	”
3. Tyfus	”	”	”	”	”	”	”	”
4. Difteritis	”	1	1	”	”	”	”	2
5. Strubehoste	”	”	”	”	”	”	”	”
6. Skarlagensfeber	”	”	”	”	”	”	”	”
7. Mæslinger	”	”	”	”	”	”	”	”
8. Kighoste	”	1	”	”	”	”	”	1
9. Barselfeber	”	”	”	”	”	”	”	”
10. Rosen	”	”	”	1	”	”	”	1
11. Gigtfeber	”	”	”	”	”	”	”	”
12. Lungebetændelse	”	”	1	9	2	7	2	21
13. Katarrhalsk Lungebetændelse	29	7	”	3	1	8	3	51
14. Kolerine	11	”	”	”	”	”	”	11
15. Andre Farsoter	2	”	”	2	1	”	”	5
16. Tuberkulose	2	2	9	26	39	4	1	83
17. Kræft	1	”	1	12	16	29	17	76
18. Syfilis	”	”	”	1	1	2	”	4
19. Alkoholisme	”	”	”	1	”	1	”	2
20. Andre konstitutionelle Sygdomme	4	1	3	3	6	4	8	29
21. Krampe	3	1	”	”	”	”	”	4
22. Hjerneblødning	”	”	”	2	3	15	15	35
23. Andre Sygdomme i Hjerne og Rygmarv	”	”	4	6	”	2	4	16
24. Hjertesygdom	1	1	2	5	12	22	18	61
25. Lungehindebetændelse	”	”	”	”	”	”	”	”
26. Andre Brystsygdomme	”	”	”	1	1	5	2	9
27. Bughindebetændelse	”	”	”	”	1	”	”	1
28. Nyrebetændelse	”	”	”	3	3	4	”	10
29. Andre Underlivssygdomme	4	”	”	1	2	1	1	9
30. Sygdomme i Lemmerne	”	1	”	”	2	1	2	6
31. Selvmord	”	”	”	1	1	2	”	4
32. Ulykkestilfælde	”	1	1	10	1	2	”	15
33. Dannelsesfejl	13	”	”	”	”	”	”	13
34. Børnetæring	8	1	”	”	”	”	1	10
35. Alderdomssvaghed	”	”	”	”	2	42	48	92
36. Ingen Dødsårsag angivet	28	”	”	2	”	14	16	60
Tilsammen	106	17	22	89	94	165	138	631

Deraf døde uden Lægebehandling 43 Mænd og 31 Kvinder, tilsammen 74.
Dødfødte: 33 af Mandkøn og 31 af Kvindekøn, tilsammen 64.

II. ANDRE MEDDELELSER.

A. Befolkningsforhold.

I. Tilvæksten.

Den hjemmehørende Befolkning i Thisted Amt var i Februar 1916: 79,130 og i Februar 1921: 80,943, altsaa en Tilvækst af 1819 mod en Tilvækst i Femaaret 1911—1916 af 2812. Af Tilvæksten falder 781 paa Byerne, 1038 paa Landsognene mod henholdsvis 1024 og 1829 for det foregaaende Femaar.

For Købstædernes Vedkommende er Thisted i det sidste Femaar gaet frem med 342 Indbyggere (mod 114 det foregaaende Femaar), Nykøbing med 439 (mod 910 det foregaaende Femaar).

For Landsogdenes Vedkommende kan sondres mellem bymæssige Bebyggelser (Stationsbyer og lignende) og rene Landkommuner. For de førstes Vedkommende, der nu tæller 11,034 Indbyggere mod 9814 i 1916, er Fremgangen 1920 mod 2398 i det foregaaende Femaar.

For de rene Landsognes Vedkommende er Tallene 54,265 mod 54,366 i 1916, altsaa en Tilbagegang paa 101 i det sidste Femaar mod en Tilvækst paa 978 i det foregaaende.

Tilvæksten har altsaa i det forløbne Femaar overalt været mindre end det foregaaende, mindst aftagende i Byerne. Procentvis har Tilvæksten, ligesom det foregaaende Femaar, været størst i de bymæssige Bebyggelser i Landkommunerne.

Forskydningerne beror jo dels paa Forholdet mellem Fødsler og Dødsfald, dels paa Forholdet mellem Til- og Fraflytning.

I det følgende skal disse forskellige Faktorer's Indflydelse nærmere paavises.

Forhold mellem levendefødte og døde for hele Amtet:

	Levendefødte	‰/00	Døde	‰/00	Fødselsoverskud	‰/00
1917	2102	26,8	1120	14,2	982	12,3
1918	2039	25,9	1071	13,9	968	12,2
1919	1946	23,4	1064	13,4	882	10,5
1920	2168	25,9	1012	12,1	1156	14,2
1921	2005	24,7	884	10,9	1121	13,8

Femaaret viser en ret ensartet Fødselskvotient, gennemsnitlig 25,2 mod 26 det foregaaende Femaar. Dødelighedskvotienten tiltagende, gennemsnitlig 12,9 mod 11,9 det foregaaende Femaar. Det samlede Fødselsoverskud for Femaaret bliver 5109. Tilvæksten har imidlertid kun været 1819. Altsaa maa i det forløbne Femaar 3290 Indbyggere have forladt Amtet ved Flytning.

Undersøger man disse Forhold nærmere for Købstædernes Vedkommende, da faar man for

Thisted:

	Levendefødte	Døde	Fødselsoverskud
1917.....	171	134	37
1918.....	173	130	42
1919.....	172	131	41
1920.....	193	134	59
1921.....	153	128	25

Det samlede Fødselsoverskud for Femaaret er saaledes 204. Den samlede Tilvækst er 342, altsaa er Byen bleven forøget med 138 Indbyggere ved Tilflytningsoverskud (i foregaaende Femaar var Antallet formindsket med 77 ved Flytningsunderskud).

Nykøbing:

	Levendefødte	Døde	Fødselsoverskud
1917.....	231	158	73
1918.....	221	141	80
1919.....	217	125	92
1920.....	255	147	108
1921.....	188	128	60

Det samlede Fødselsoverskud for Femaaret er 413. Den samlede Tilvækst er 439, altsaa er Byen bleven forøget med 26 Indbyggere ved Tilflytning (mod 200 det foregaaende Femaar).

Ligesom det foregaaende Femaar er Fødselskvotienten stadig større for Nykøbings Vedkommende end for Thisted.

II. Fødslerne.

Efter Præsternes Indberetninger levendefødtes i 1921 2005 Børn, efter Jordemoderprotokollerne 1968. Efter Præsternes Indberetninger var Antallet af dødfødte 72, efter Jordemoderprotokollerne 75. Der har i Aar været flere Vakancer baade iblandt Præsteembederne og Jordemoderstillingerne, hvilket som sædvanlig har medført nogen Mangel paa Nøjagtighed i Opgivelserne.

Af *samtlige fødte* var 32,8 ‰ født udenfor Ægteskab (foregaaende Aar 42 ‰).

36,7 ‰ var dødfødte,

32,8 ‰ for tidlig fødte,

27,8 ‰ var fødte ved Kunsthjælp.

Af *de dødfødte* var

29,3 ‰ for tidlig fødte,

25,3 ‰ fødte ved Kunsthjælp.

Altsaa var der blandt de dødfødte omtrent ti Gange saa mange for tidlig fødte og ved Kunsthjælp fødte som blandt de levende fødte.

III. Dødsfaldene.

Medens man tidligere, da over Halvdelen af Dødsaaarsagerne opgaves af Ligsynsmænd, kun i Købstæderne, hvor Ligsyn ved Læge er obligatorisk, kunde faa paalidelige Oplysninger om disse, saa er det nu lykkes ogsaa for Landets Vedkommende at faa ret nøjagtige Meddelelser ved Forespørgsel til de Læger, der sidst har behandlet de afdøde. Kun i ganske faa Tilfælde har man maattet nøjes med Ligsynsmænds Erklæring.

Af samtlige Dødsfald forekom i Byerne 14,9 % og paa Landet 17,0 % i det første Leveaar. Af disse Dødsfald i Byerne (i Thisted 15, i Nykøbing 23) skyldes i Thisted 1 og i Nykøbing 6 Børnetæring (*atrofia infantilis*), altsaa henholdsvis 6,6 og 26,1 % af samtlige Dødsfald i denne Aldersklasse. I Byerne enkeltvis døde i Thisted 11,9 % og i Nykøbing 18 % i første Leveaar.

I Byerne var følgende Dødsaaarsager de hyppigste:

<i>Morbus cordis</i> (Hjertefejl)	34,	altsaa 13,3 % af samtl. Dødsfald
<i>Tuberculosis</i> Tuberkulose	32, —	12,6 - —
<i>Cancer</i> (Kræft)	23, —	9,1 - —
<i>Broncho pneumonia</i> (Brystbetændelse)	18, —	7,2 - —
<i>Difteria</i> (Difteritis)	17, —	6,6 - —
<i>Apoplexia</i> (Apopleksi)	10, —	3,9 - —
<i>Appendicitis</i> (Blindarmsbetændelse)	7, —	2,7 - —

Paa Landet er Rækken af Dødsaaarsager følgende:

<i>Tuberculosis</i> (Tuberkulose)	84,	altsaa 13,3 % af samtl. Dødsfald
<i>Cancer</i> (Kræft)	76, —	10,4 - —
<i>Morbus cordis</i> (Hjertefejl)	61, —	9,6 - —
<i>Bronchopneumonia</i> (Brystbetændelse)	51, —	8,1 - —
<i>Apoplexia</i> (Apopleksi)	35, —	5,5 - —
<i>Pneumonia crouposa</i> (Lungebetændelse)	21, —	3,3 - —

Desuden opgives i Byerne 29 eller 11,3 % af Dødsfaldene, paa Landet 92 eller 14,6 % at skyldes Alderdomssvaghed (*marasmus senilis*), men under denne Betegnelse skjuler sig sikkert i mange Tilfælde andre Sygdomme.

B. Sygeligheden.

I Aarets Løb anmeldtes paa Ugelisterne af samtlige praktiserende Læger ialt 5192 Sygdomstilfælde mod 9807 det foregaaende Aar. Dette Tal er usædvanlig lavt, nærmer sig stærkt til Halvdelen af det sædvanlige Antal. Sikkert var Aaret ogsaa i ualmindelig høj Grad forskaanet for Farsoter, hvilket alle Lægeberetninger er enige om at anføre, og en af Aarsagerne hertil kan vel nok søges i Aarets særlig gunstige klimatiske Forhold, men en Rolle spiller sikkert ogsaa Konflikten i Aarets Begyndelse mellem Lægerne og Sygekasserne. Denne Konflikt medførte nemlig, at Lægerne — navnlig paa Landet, hvor Nedgangen i Anmeldelser ogsaa er størst — benyttedes langt mindre af Befolkningen end tidligere, saaledes

at mange lettere Sygdomstilfælde, som under normale Forhold vilde være anmeldte, nu slet ikke er komne til Observation.

Sygelisterne giver derfor for det forløbne Aar et mindre fuldstændigt Billede af de virkelige Sygdomsforhold end sædvanlig.

I Følge Sygelisterne fordeler Tilfældene sig i 1921 paa følgende Maade:

<i>I Købstæderne:</i>	1430	Tilfælde med en Kvotient stor	90 ‰	(148)
<i>I Landkredsene:</i>	3762	—	58	(113)
<i>Købstæderne enkeltvis:</i>				
Thisted	806	—	104	(179)
Nykøbing	624	—	75	(122)
<i>Landkredsene enkeltvis:</i>				
Thisted	1169	—	40	(76)
Thy	1607	—	81	(198)
Mors	986	—	56	(80)

Tallene i Paranthese angiver det foregaaende Aars Kvotient.

Om de enkelte Sygdomme skal bemærkes:

Febris tyfoidea (Tyfus) og *Meningitis cerebro spinalis* (smitsom Hjerne-Rygmarvsbetændelse) anmeldtes slet ikke i Aarets Løb.

Difteria (Difteritis) anmeldtes i Aarets Løb med 407 Tilfælde mod 453 det foregaaende Aar. Tilfældene var hyppigst i Aarets 3 første og 2 sidste Maaneder. Baade i Thy og paa Mors viste Sygdommen mere og mere Tilbøjelighed til at blive ondartet. Sygehuslægen i Thisted meddelte saaledes, at han i mange Aar ikke har haft et saa stort Antal virkelig alvorlige Tilfælde under Behandling, og Kredslægen for Morsø omtaler i sin Medicinalberetning udførlig Sygdommens Gang paa denne Ø. Baade i Nykøbing og paa Landet, særlig Øens sydlige og vestlige Del, har Tilfældene været udbredte og alvorlige med mange Dødsfald. I flere Tilfælde er det lykkedes Kredslægen at opdage Bacillebærere, det vil sige tilsyneladende sunde, som i Svælget og Mundhulen har smittefarlige Difteribaciller, der ved Udaanding (særlig Hostestød o. l.) kan overføres til Omgivelserne. Imidlertid er det ikke let, ofte helt umuligt, at isolere disse Bærere, saa at Bestræbelserne for at bekæmpe Sygdommens Udbredelse ofte bliver mindre frugtbringende end ønskeligt kunde være.

Scarlatina (Skarlagensfeber) optraadte i Aarets Løb med spredte, lette Tilfælde overalt i Amtet. I Vester Hanherred var der i Efteraaret en mindre Epidem med en Del Tilfælde, særlig i Vester Thorup og Fjerritslev. Gennemgaaende optraadte Sygdommen meget mildt. Ialt anmeldtes 110 Tilfælde mod 154 det foregaaende Aar.

Morbilli (Mæslinger). I Aarets første Maaneder anmeldtes ialt 22 Tilfælde, alle i den vestlige Del af Thy. Nogen egentlig Epidem har der ikke været i Aaret.

Tussis convulsiva (Kighoste) har ogsaa saa at sige fuldstændig holdt sig borte.

Angina parotidea (Faaresyge). Epidemien fra det foregaaende Aars

Slutning fortsattes i Thisted i de første Maaneder og bredte sig herfra ud paa Landet. Nogen større epidemisk Udbredelse fik Sygdommen ikke, men der anmeldtes enkelte spredte Tilfælde fra næsten hele Amtet fordelt over alle Aarets Maaneder. Alvorlige Tilfælde, hvoraf der i Thisted var ikke saa helt faa i Slutningen af 1920, omtales slet ikke i Lægernes Beretninger.

Erysipelas (Rosen) optræder med omtrent det sædvanlige Antal Tilfælde, ikke videre ondartet.

Febris puerperalis (Barsel-feber) er anmeldt med 3 spredte Tilfælde,

Febris rheumatica (Gigt-feber) er anmeldt med 31 Tilfælde fra Købstæderne mod 14 i 1920 og 78 fra Landkredsene mod 77 i 1920. Fra Thy er i Aar kun anmeldt 28 Tilfælde, medens Thisted kan opvise 23 mod 16 det foregaaende Aar.

Pneumonia crouposa (Lungebetændelse) anmeldtes med 139 Tilfælde mod 178 det foregaaende Aar. Antallet er mindre, men Tilfældene synes for en Del at have haft en alvorligere Karakter end sædvanlig. Der er opgivet 26 Tilfælde af Dødsfald af denne Sygdom, hvilket skulde give en Dødelighedsprocent af 14,5.

Bronchitis capillaris (katarrhalsk Lungebetændelse) viser ingen stor Nedgang fra foregaaende Aar — 442 Tilfælde mod 567. Ogsaa denne Sygdom har været ret ondartet blandt Smaabørn og har medført ialt 66 Dødsfald, hvilket giver en Dødelighedsprocent af 11,6.

Tracheo-bronchitis (Bronkitis) viser stærk Nedgang fra foregaaende Aar, 1404 Tilfælde mod 2498.

Dette gælder i endnu højere Grad *Influenza*, der ialt anmeldtes med 479 Tilfælde mod 2376 det foregaaende Aar. I hele Aaret forholdt denne Sygdom sig ganske godartet, optraadte nok i Aarets første Maaneder ret hyppig i Landdistriktet, men havde intet Steds egentlig epidemisk Karakter.

Hikkesyge (*Singultus epidemicus*) anmeldtes i Aarets første Maaneder med ialt 30 Tilfælde. De fleste optraadte i den vestlige Del af Thy paa et ret begrænset Omraade. Om Smitteoverførelse er intet oplyst. Alle Tilfælde var af let Karakter og helbredtes hurtigt.

De *veneriske Sygdomme* viser for Gonorrhøens (Drypperts) Vedkommende paa Landet en Stigen fra 24 i 1920 til 36 i 1921. Syfilis viser Nedgang baade for By og Land, ialt 15 Tilfælde i 1921 mod 35 i 1920. Af Byerne kan Thisted opvise 41 ny Tilfælde af Dryppert, medens der i Nykøbing kun er anmeldt 8.

Scabies (Fnat) viser baade i By og paa Land en glædelig Nedgang i Hyppighed. Der er ialt anmeldt 345 Tilfælde mod 632 i 1920.

Om de *kroniske Sygdomme* er intet af særlig Interesse anført i nogen Medicinalberetning.

Overlægen paa Thisted Sygehus har omtalt det meget store Antal Tilfælde af kirurgisk Tuberkulose (i Hud, Kirtler, Led og Knogler) og

fremhæver det uheldige i, at der paa det ny Sygehus ikke kan foretages Solbehandling.

Overførte Dyresygdomme er ikke omtalt.

Forgiftninger. I Thisted forefaldt et ret alvorligt Tilfælde af Gasforgiftning. 2 voksne, Fader og Datter, havde sovet i et Værelse med utæt Gashane. Naboerne brød ind til dem om Morgenen og fandt begge bevidstløse, de førtes paa Sygehuset og helbredtes begge.

Kredslægen i Hurup nævner et lettere Tilfælde af Veronalforgiftning og et Tilfælde af Hugormebid.

Læge Hinding i Nykøbing omtaler et Tilfælde af Forgiftning med vild Persille og tre i en Familie acut Forgiftede ved Pølser. Alle helbredtes.

C. Hygiejniske Forhold.

De hygiejniske Forhold har ikke forandret sig synderlig i Aarets Løb.

I Thisted er der af forskellige Byggeselskaber opført nogle 2-Familiers Huse i Byens Udkanter, saa den egentlige Bolignød maa siges at være forbi, selv om det stadig kniber en Del for Smaafolk at faa ordentlige Lejligheder. Sundhedskommissionen har i Aarets Løb kasseret en Lejlighed. Der er i Byen anlagt nogle flere Kloakledninger, men, navnlig i Nørregadekvarteret, lader Afløbsforholdene meget tilbage at ønske.

For flere nye Ejendomme er der søgt Dispensation fra Sundhedsvedtægterne paa Grund af Overbebyggelse. Saadanne Dispensationer gives næsten altid, og nu kan det vel nok siges, at i en saa lille By som Thisted og hvor det drejer sig om Ejendomme med højst 2 Etager og Manzard, kan en Overbebyggelse ikke faa ret stor hygiejnisk Betydning, men uheldigt er det dog, at det skal gøres til Praksis altid at se bort fra Sundhedsvedtægtens Bestemmelser.

Fra Nykøbing omtales ingen Forandringer paa Hygiejnens Omraade.

Paa Landet er der heller ikke sket noget af Betydning. I Fjerritslev er flere, yderst uheldige Afløb og Møddinger betydelig forbedrede. Ny og bedre Skoler og Fattiggaarde er opbyggede hist og her.

I Hurup Stationsby er Hovedgaden bleven brolagt. Nye Drikkevandsforsyninger omtales intet Steds. I Fjerritslev Stationsby har man dog sat sig i Bevægelse for at faa indrettet et Vandværk og antagelig vil et saadant blive fuldført i det kommende Aar.

Intet Steds er der indført nye Sundhedsvedtægter.

D. Lægevæsenet.

I Aarets Løb flyttede Læge Deigaard fra Thisted til Kirkehelsinge, og Læge Andreas Vilhelm Heiberg nedsatte sig samme Steds.

Lægernes Fordeling ved Aarets Slutning vil ses af følgende Oversigt.

Lægekreds	Amtslæger	Kredslæger	Praktiserende Læger	Privatiserende Læger	Ialt
Thisted	1 (Tillige	” Kredslæge)	11	”	12
Thy	”	1	5	”	6
Morsø	”	1	7	1	9
Hele Amtet	1	2	23	1	27

E. Jordmodervæsen.

I Aarets Løb flyttede Distriktsjordemoder Balsby fra Skjoldborg til Aarhus Amt. Fru Thora G. J. Brynjolf Petersen ansattes som Distriktsjordemoder i Skjoldborg og Fru Marie Kapolonowitsch ansattes i Outrup.

Ved Aarets Slutning var 2 Embeder ubesatte. 16 Kvinder søgte Optagelse paa Jordmoderskolen. Deraf optoges 2.

Jordemoderkonference har været afholdt i Nykøbing, Hurup og Thisted med ialt 21 Jordemødre.

2 Jordemødre (i Vester Vandet og i Skjoldborg) har haft Tilladelse til at modtage fødende i deres Hjem.

Jordemødrenes Fordeling ved Aarets Slutning vil ses af følgende Oversigt.

Lægekreds	Distriktsjordemødre	Privat praktiserende	Privatiserende	Ialt
Thisted	20	2	1	23
Thy	9	1	1	11
Morsø	9	1	3	13
Hele Amtet	38	4	5	47

F. Apothekervæsen.

I Aarets Løb flyttede Apotheker C. F. M. Hansen fra Vils Apothek til Randers og cand. pharm. Edg. V. H. H. Hoyer fik Bevilling til at drive Vils Apothek. Aaret slutter med det samme Antal cand. pharm. og en exam. pharm. mere end det foregaaende Aar. Det har ogsaa i Aar — særlig for Landapothekerne — været forbundet med store Vanskeligheder at faa kvalificerede Medhjælpere.

Samtlige Haandkøbsudsalg er i Aarets Løb visiterede af den pharmaceutiske Visitator i Forbindelse med Amtslægen. Paa en enkelt Undtagelse nær holdtes de i ret god Orden. Paa flere Steder — særlig i udtalte Afholdsegne var Salget af Hoffmannsdraaber forbløffende stort i Forhold til den øvrige Omsætning.

Apothekspersonalets Fordeling i Amtet vil ses af følgende Oversigt.

Lægekreds	Apothekere	Medhjælpere		Disiple	Ialt
		Cand. pharm.	Exam. pharm.		
Thisted	5	2	5	9	21
Thy	4	1	3	4	12
Morsø	2	2	2	2	8
Hele Amtet	11	5	10	15	41

G. Tandlægevæsenet.

I Aarets Løb flyttede Frk. G. Kaae Hansen fra Nykøbing til Udlandet. Wilh. Egeberg nedsatte sig i Nykøbing. Derudover er ingen Forandring sket i Aarets Løb.

H. Uddannede Sygeplejersker.

Paa Mors er der tilkommet ny Menighedssygeplejerske saaledes, at denne Ø nu er ganske godt forsynet. I Thy er afgaaet 2, som ikke er erstattede, og i Thisted Lægekreds er ingen ny tilkomne. Begge Steder er der Mangel paa saadanne Plejersker.

J. Kvaksalveri.

Om Kvaksalveri og ulovlig Medikamenthandel berettes der i det forløbne Aar intetsteds noget.

K. Sygehusene.

Paa Sygehusene er der i Aaret 1921 ikke sket større Forandringer. Ved Thisted Sygehus er der i Aarets Løb indrettet et Lokale til Foretagelse af lovmæssige Obduktioner. Den paatænkte Fuldendelse af Sygehuset synes desværre foreløbig at være henlagt. Det er uheldigt af flere Grunde. Den daglige Drift vanskeliggøres ved den uhensigtsmæssige Forbindelse med stadig Passage op og ned ad Trapper og Økonomiafdelingen, Køkken og Fadebur m. m., som findes i Kælderen i den gamle Bygning og kun var tænkt som ganske midlertidigt, er alt for indskrænket. Med den stadig voksende Belægning paa Sygehuset kan det kun med yderste Vanskelighed lykkes at gennemføre en nogenlunde god Madlavning. Pladsforholdene i Køkkenet er i den Grad indskrænkede, at det næsten er umuligt at faa Arbejdet ordentlig udført og en Omordning af disse Forhold maa siges at være i høj Grad paakrævet.

Jeg maa atter i Aar pege paa Amtets utilstrækkelige Udrustning med Epidemihuse.

Som tidligere nævnt findes der kun 2 Epidemihuse i selvstændig Bygning med ialt 46 Senge og disse 2 Epidemihuse er langt fra tidsvarende indrettede.

Paa 3 andre Sygehuse er der i mere eller mindre vel isoleret Afdeling ialt 20 Senge.

Til Amtets 81,000 Indbyggere findes der altsaa for Tiden ialt 66 Epidemisenge i lutter umoderne, tildels meget forældede Lokaler.

Til Sammenligning kan anføres at der i Hjørring Amt med 142,000 Indbyggere findes 7 Epidemihuse i særskilt Bygning med ialt 137 Senge. — I Viborg Amt med 132,000 Indbyggere, 121 Senge i tildels moderne indrettede Epidemihuse (Skive). I Ringkøbing Amt med 146,000 Indbyggere findes 7 isolerede Epidemisygehuse og 1 med særskilt Epidemifdeling i samme Bygning som det almindelige med ialt 152 Sengepladser.

Af Karantænehuse findes ingen i Amtet. I Hjørring Amt findes 3 Karantænehuse, i Viborg Amt 1 med 4 Senge, i Ringkøbing Amt 1 med 8 Senge.

Dersom der i Amtet skulde optræde Tilfælde af Kopper, Kolera, Dysenteri e. l., saa findes der ikke et eneste Sted, hvor saadanne Patienter kan isoleres.

Det samlede Antal Sengepladser paa Amtets Sygehuse opgives til 318 og den daglige Gennemsnitsbelægning har været 224,8.

Ialt har Sygehusene i Aaret 2337 Patienter. Da der i Amtet findes 81,000 Indbyggere vil det altsaa sige at ca. hver 34. Menneske i Thisted Amt i Aarets Løb har været sygehusbehandlet.

Der er i Aarets Løb paa samtlige Sygehuse udført ialt 858 Operationer, hvilket vil sige at lidt over 1 % af samtlige Beboere i Aarets Løb er bleven opereret.

Sygehuslægerne var ved Aarets Udgang:

Thisted: Overlæge Gert Espersen.

Reservelæge Chr. Kold-Mortensen.

Nykøbing: Sygehuslæge C. D. S. Mc' Dougal.

Hvidbjerg: — E. C. Kruckov.

Vestervig: — P. E. Toft.

Koldby: — H. Lützhøft-Christensen.

Fjerritslev: — S. J. Dalsgaard.

Den private Klinik i Hunborg: Læge Buus.

**Oversigt over Belægningsforholdene paa Thisted Amts Sygehuse
i Aaret 1921.**

	Thisted Amts og Bys Sygehus i Thisted	Thisted Amts og Ny- bing Bys Sygehus i Nykøbing	Thisted Amts Sygehuse i				Læge Buus' Klinik i Hunborg
			Hvidbjerg	Vestervig	Koldby	Fjerritslev	
Antal Sengepladser	136	70	12	25	22	33	20
Heraf for							
1) Alm. medicinsk-kirurgiske Pa- tienter	86	30	6	16	14	9 + 20 i Barak	18
2) Patienter med epidemiske Syg- domme	„	„	6	8	6	„	„
3) Do. i særskilt Bygning	26	20	„	„	„	„	„
4) Veneriske Sygdomme og Fnat	6	8	„	„	2	4	2
5) Patienter med Sindssygdomme	2	4	„	2	„	„	„
6) Patienter med Lunge- og Strubetuberkulose	18	8	„	„	„	„	„
Antal Patienter ved Aarets Be- gyndelse	73	62	4	24	6	15	8
Indlagte i Aarets Løb	790	809	122	212	115	183	106
Døde	46	53	1	10	8	18	8
Henliggende ved Aarets Ud- gang	83	63	5	18	11	13	8
Samlet Antal Liggedage for ud- skrevne og døde	36942	23420	2151	6190	3315	6060	3511
Daglig gennemsnitligt Patient- antal	101,2	64	5,9	16,9	9	16,6	11,2
Den daglige Driftsudgift pr. Pa- tient	7,25 Kr.	8,63 Kr.	Ikke op-	6,78 Kr.	Ikke op-	7,10 Kr.	Ikke op-
Den daglige Kostudgift pr. Pa- tient	2,40 Kr.	2,73 Kr.	givet	1,98 Kr.	givet	1,67 Kr.	givet
Antal større Operationer	254	241	37	124	44	97	61